KONSUM U PRODUZZJONI SOSTENIBBLI

It-tkabbir sostenibbli jikkostitwixxi wieħed mill-objettivi ewlenin tal-Unjoni Ewropea. Quddiem l-iskarsezza globali tar-riżorsi naturali, l-isfida ewlenija għall-produtturi u għall-konsumaturi hija dik li "tagħmel aktar b'inqas". Biex tegħleb din l-isfida f'perjodu ta' tibdil mgħaġġel fil-klima u domanda dejjem tikber għall-enerġija u r-riżorsi, l-UE introduċiet sensiela ta' politiki u inizjattivi intiżi li jiggarantixxu konsum u tkabbir sostenibbli. Dawn il-politiki għandhom itejbu l-prestazzjoni ambjentali kumplessiva tal-prodotti matul iċ-ċiklu sħiħ tal-ħajja tagħhom, jistimolaw id-domanda għal prodotti u teknoloġiji produttivi aqwa u jgħinu lill-konsumaturi jagħmlu għażliet informati.

IL-BAŻI ĠURIDIKA

Artikoli 191 sa 193 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea.

IL-KISBIET

A. Pjan ta' Azzjoni għall-Konsum u l-Produzzjoni Sostenibbli (SCP)

F'Lulju tal-2008, il-Kummissjoni pproponiet pakkett ta' azzjonijiet u proposti dwar l-SCP u l-Politika Industrijali Sostenibbli (SIP) (COM(2008)0397), li jimmiraw li jtejbu l-prestazzjoni ambjentali ta' prodotti matul iċ-ċiklu tal-ħajja tagħhom, iżidu l-għarfien tal-konsumaturi u d-domanda għal prodotti u teknoloġiji għall-produzzjoni sostenibbli, jippromwovu l-innovazzjoni fl-industrija tal-UE u jaffrontaw l-aspetti internazzjonali. Dawn il-proposti jissejsu u jintegraw il-politiki tal-UE eżistenti bħall-Politika Integrata tal-Prodotti (IPP), li kienet l-ewwel waħda li introduċiet uffiċjalment il-"mentalità li tqis iċ-ċiklu tal-ħajja" (Life Cycle Thinking, LCT) fil-politiki Ewropej. L-LCT għandu l-mira li jidentifika titjib potenzjali għall-oġġetti u servizzi b'tali mod li jnaqqas l-impatti ambjentali u l-użu tar-riżorsi fil-fażijiet kollha taċ-ċiklu tal-ħajja ta' prodott jew servizz (materja prima/katini tal-provvista/użu tal-prodott/tmiem tal-ħajja: l-effetti tar-rimi u l-possibilitajiet ta' riutilizzazzjoni jew riċiklaġġ). Il-Pjan ta' azzjoni tal-SCP wassal għat-tnedija ta' inizjattivi f'dawn is-setturi li ġejjin: estensjoni għal prodotti ġodda tad-Direttiva dwar l-Eko-Disinn, reviżjoni tar-Regolament dwar l-Ekotikkettar, reviżjoni tar-Regolament dwar l-Immaniġġjar u awditjar ekoloġiċi, leġiżlazzjoni fil-qasam tal-akkwist pubbliku ekoloġiku, il-pjan direzzjonali għal Ewropa b'Użu Effiċjenti tar-Riżorsi u l-Pjan ta' Azzjoni għall-Ekoinnovazzjoni.

Dawn l-istrumenti huma parti integrali tal-istrateġija l-ġdida tal-UE fil-qasam tal-iżvilupp sostenibbli (EU SDS), li r-reviżjoni tagħha fl-2009 saħħet l-impenn li ilha turi l-UE biex jintlaqgħu l-isfidi tal-iżvilupp sostenibbli, filwaqt li fl-istess ħin tiġi rikonoxxuta l-

importanza li tiġi intensifikata l-kooperazzjoni mas-sħab barra mill-UE, pereżempju permezz tal-Proċess ta' Marrakech tan-Nazzjonijiet Uniti.

B. Pjan Direzzjonali għal Ewropa b'Użu Effiċjenti tar-Riżorsi

B'segwitu għall-inizjattiva emblematika Ewropa 2020 dwar l-effiċjenza fir-riżorsi, li tappella għal strateġija biex tiddefinixxi l-objettivi f'terminu medju u twil fil-qasam tal-effiċjenza fir-riżorsi u l-istrumenti biex dawn jinkisbu, fl-2011 tnieda l-Pjan Direzzjonali għal Ewropa b'Użu Effiċjenti tar-Riżorsi. Jipproponi modi kif tiżdied il-produttività tar-riżorsi u jsir diżakkoppjament tat-tkabbir ekonomiku mill-użu tar-riżorsi u l-impatt ambjentali tagħhom (ara wkoll l-iskeda informattiva 2.5.6 dwar l-użu effiċjenti tar-riżorsi u l-ekonomija ċirkolari).

C. Ekotikkettar u tikkettar tal-enerġija

It-tikkettar iforni informazzjoni essenzjali lill-konsumaturi li jippermettilhom jagħmlu għażliet informati. L-Ekotikketta Ewropea hija skema volontarja, stabbilita fl-1992, sabiex tinkoraġġixxi lill-intrapriżi jikkummerċjalizzaw prodotti u servizzi li jilħqu ċerti kriterji ambjentali. Il-kriterji jiġu ffissati u riveduti mill-Bord tal-Ekotikkettar tal-UE (EUEB), li huwa wkoll responsabbli mir-rekwiżiti tal-valutazzjoni u l-verifika assoċjati magħhom. Huma ppubblikati f'Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea. Il-prodotti u s-servizzi li jiksbu l-ekotikketta juru logo f'għamla ta' fjura, li jippermetti lill-konsumaturi — inklużi xerrejja pubbliċi u privati — li jidentifikawhom faċilment. It-tikketta sal-lum ingħatat lill-prodotti bħal deterġenti, apparat domestiku, prodotti tal-karta, ilbies, prodotti għad-dar u għall-ġnien, lubrifikanti u servizzi bħal dawk tal-akkomodazzjoni turistika. Il-kriterji tal-ekotikketta mhumiex ibbażati fuq fattur uniku iżda fuq studji li janalizzaw l-impatt ta' prodott jew servizz fuq l-ambjent matul iċ-ċiklu tal-ħajja tiegħu. Ir-reviżjoni tal-2008 tar-Regolament dwar l-Ekotikketta ((KE) Nru 66/2010) għandha l-għan li tippromwovi l-użu tal-iskema volontarja tal-ekotikketta billi tagħmel regoli li jkunu anqas għoljin u burokratiċi biex jintużaw.

Fit-30 ta' Ġunju 2017, il-Kummissjoni ppreżentat il-konklużjonijiet tal-evalwazzjoni tagħha ("kontroll tal-idoneità") tar-Regolament dwar l-Ekotikketta. Hija sabet li r-regolament huwa rilevanti, koerenti b'mod wiesa' u jagħti valur miżjud tal-UE. Madankollu, hija kkonkludiet ukoll li r-regolament huwa parzjalment effettiv (peress li jippermetti prestazzjoni ambjentali mtejba għall-prodotti li jġorru t-tikketta, iżda l-kriterji jistgħu ma jkunux adegwati u l-użu jibqa' baxx għal ċerti tipi ta' prodotti) u parzjalment effiċjenti (peress li l-ispejjeż għall-konformità jistgħu jaġixxu bħala ostaklu għall-parteċipazzjoni f'xi każijiet). Id-Direttiva 92/75/KEE introduċiet skema għat-tikkettar tal-enerġija fl-UE kollha għall-apparat domestiku (white goods), fejn it-tikketti u l-informazzjoni fil-fuljetti tal-prodotti jipprovdu lill-konsumaturi potenzjali b'rati ta' konsum tal-enerġija għall-mudelli kollha disponibbli. Mill-introduzzjoni tagħha fl-1995, l-iskema għat-Tikkettar tal-Enerġija tal-UE saret gwida għall-produtturi u l-konsumaturi rikonoxxuta u rispettata minn ħafna. F'Ġunju tal-2010, id-Direttiva dwar it-Tikkettar tal-Enerġija (2012/30/KE) ġiet riveduta sabiex jiġi estiż il-kamp ta' applikazzjoni tagħha għal firxa akbar ta' prodotti inklużi prodotti li jużaw l-enerġija u li huma relatati mal-enerġija. Fil-15 ta' Lulju 2015, il-Kummissjoni pproponiet li terġa' tintuża skala waħda tat-tikkettar minn "A sa G". Taħt ir-Regolament (UE) 2017/1369 tal-4 ta' Lulju 2017 li jistabbilixxi qafas għat-tikkettar tal-enerġija u li jħassar id-Direttiva 2010/30/UE, inħolqu

rekwiżiti ġodda għat-tikkettar tal-enerġija għal gruppi ta' prodotti individwali. B'mod konkret, mill-2021 'il quddiem, ħames gruppi ta' prodotti (friġġijiet, magni tal-ħasil tal-platti, magni tal-ħasil tal-ħwejjeġ, televixins u lampi) se jkunu "riklassifikati": prodott li juri klassi tal-effiċjenza enerġetika A+ + + pereżempju, isir klassi B wara r-riklassifikazzjoni, mingħajr ebda tibdil fil-konsum tal-enerġija tiegħu. Il-klassi A inizjalment se tkun vojta biex tħalli spazju għal mudelli aktar effiċjenti fl-użu tal-enerġija. Dan se jippermetti lill-konsumaturi biex jiddistingwu b'mod aktar ċar bejn il-prodotti li huma l-aktar effiċjenti fl-użu tal-enerġija.

D. Eko-Disinn

Id-Direttiva dwar l-Eko-Disinn tassigura t-titjib tekniku tal-prodotti. Id-Direttiva 2005/32/KE twaqqaf qafas għall-iffissar tar-rekwiżiti tal-eko-disinn applikabbli għal prodotti li jużaw l-enerġija (EuP) li jemenda d-Direttivi 92/42/KEE, 96/57/KE u 2000/55/KE dwar ir-rekwiżit ta' effiċjenza enerġetika għal prodotti bħal kaldaruni, kompjuters u settijiet tat-televiżjoni. Diversi miżuri għall-implementazzjoni tad-direttiva tal-2005 sadattant ġew adottati mill-Kummissjoni taħt proċedura ta' komitoloġija. Ir-reviżjoni tal-2009 (Direttiva 2009/125/KE) tad-Direttiva tal-2005 testendilha l-kamp ta' applikazzjoni għall-prodotti relatati mal-enerġija differenti mill-prodotti li jikkunsmaw l-enerġija; dawn huma prodotti li ma jikkunsmawx enerġija waqt l-użu, iżda jħallu impatt indirett fuq il-konsum enerġetiku, bħal tagħmir li juża l-ilma, twieqi jew materjal għall-iżolament. Fl-2012, il-Kummissjoni ppubblikat reviżjoni tad-Direttiva 2009/125/KE li fiha tikkonkludi li la hija neċessarja reviżjoni immedjata tad-Direttiva dwar l-Eko-Disinn u lanqas estensjoni tal-kamp ta' applikazzjoni tagħha għal prodotti mhux relatati mal-enerġija.

E. Immaniġġjar u awditjar ekoloġiċi (EMAS)

L-EMAS hija strument maniġerjali għal kumpaniji u għal organizzazzjonijiet oħra sabiex jevalwaw, jirrappurtaw u jtejbu l-prestazzjoni ambjentali tagħhom. L-iskema ilha għad-dispożizzjoni tal-kumpaniji sa mill-1995, iżda oriġinarjament kienet ristretta għal dawk li huma fis-setturi industrijali. Sa mill-2001, iżda, l-EMAS kienet tilqa' kull settur ekonomiku inkluż servizzi pubbliċi u privati. Fl-2009, ir-Regolament EMAS (KE) Nru 1221/2009 ġie rivedut u modifikat bil-għan li jkompli jħeġġeġ lill-organizzazzjonijiet jinkitbu fl-iskema EMAS. Din ir-reviżjoni tar-Regolament EMAS tejbet l-applikabilità u l-kredibilità tal-iskema u saħħet il-viżibilità u l-popolarità tagħha. Fl-2017, l-Annessi I, II u III tar-Regolament dwar l-EMAS ġew emendati biex jinkludu l-bidliet assoċjati mar-reviżjoni tal-istandard ISO 14001:2015. Ir-Regolament (UE) 2017/1505 li jemenda dawn l-annessi daħal fis-seħħ fit-18/09/2017.

F. Akkwist Pubbliku Ekoloġiku (APE).

L-APE huwa politika volontarja għas-sostenn tal-awtoritajiet pubbliċi fix-xiri ta' prodotti, servizzi u xogħlijiet b'impatt ambjentali mnaqqas. Il-kunċett tal-APE ġie rikonoxxut bil-kbir f'dawn l-aħħar snin bħala strument utli biex jorjenta s-suq lejn prodotti u servizzi aktar ekoloġiċi u biex inaqqas l-impatti ambjentali tal-attivitajiet tal-awtoritajiet pubbliċi. L-Istati Membri jimplementaw l-APE permezz ta' pjanijiet ta' azzjoni nazzjonali. Iż-żewġ direttivi fil-qasam tal-akkwist pubbliku adottati fl-2004 (Direttivi 2004/18/KE u 2004/17/KE) kienu l-ewwel li kien fihom riferimenti speċifiċi għall-possibilità li jiġu inklużi kunsiderazzjonijiet ta' natura ambjentali fil-proċedura ta' aġġudikazzjoni tal-kuntratti, pereżempju billi jiġu inklużi rekwiżiti ambjentali fl-ispeċifikazzjonijiet tekniċi,

l-użu tal-ekotikketti jew l-applikazzjoni ta' kriterji ta' aġġudikazzjoni bbażati fuq karatteristiċi ambjentali. It-tliet direttivi adottati fi Frar tal-2014 bħala parti tar-riforma tal-akkwist pubbliku fl-ambitu tal-Att dwar is-Suq Uniku – Direttivi 2014/24/UE (Direttiva "klassika"), 2014/25/UE (Direttiva dwar l-Utilitajiet") u 2014/23/UE (Direttiva dwar il-Konċessjonijiet") – se jissimplifikaw il-proċeduri rilevanti billi jtejbu l-kundizzjonijiet għall-impriżi biex jinnovaw u jinkoraġġixxu użu usa' tal-akkwist pubbliku favur l-ambjent, u b'hekk tiġi sostnuta t-tranżizzjoni lejn ekonomija effiċjenti fil-livell tar-riżorsi u b'emissjonijiet baxxi ta' karbonju.

Fl-2008, il-Kummissjoni ppubblikat il-komunikazzjoni bit-titolu "Akkwist pubbliku għal ambjent aħjar" (COM(2008) 0400), li fiha tiddefinixxi sensiela ta' miżuri li għandhom ikunu adottati bħala appoġġ għall-implementazzjoni tal-APE min-naħa tal-Istati Membri u tal-awtoritajiet kontraenti individwali. Konsegwentement, il-kriterji tal-UE għall-APE ġew żviluppati bħala parti mill-approċċ volontarju għall-APE. Sal-lum, ġew ippubblikati 21 ġabra ta' kriterji fil-qasam tal-APE għal setturi magħżula bħat-trasport, apparat informatiku għall-uffiċini, prodotti u servizzi għat-tindif, kostruzzjoni, iżolament termiku, u prodotti u servizzi għall-ġardinaġġ.

G. Pjan ta' Azzjoni għall-innovazzjoni ekoloġika (EcoAP)

L-EcoAP varat mill-Kummissjoni f'Diċembru 2011 huwa s-suċċessur tal-Pjan ta' Azzjoni dwar it-Teknoloġiji Ambjentali (ETAP) (COM(2004)0038) u jissejjes fuq l-esperjenza miksuba minn dan tal-aħħar. L-ETAP kien intiż li jistimola l-iżvilupp u l-użu tat-teknoloġiji ambjentali u jtejjeb il-kompetittività f'dan il-qasam.

L-EcoAP huwa marbut prinċipalment mal-inizjattiva emblematika "Unjoni ta' Innovazzjoni" tal-istrateġija Ewropa 2020. Huwa jimmira li jespandi l-enfażi tal-politiki tal-innovazzjoni lejn teknoloġiji ekoloġiċi u l-ekoinnovazzjoni kif ukoll li jissottolinja r-rwol tal-politika ambjentali bħala fattur għat-tkabbir ekonomiku. Jimmira wkoll li jkopri l-ostakli speċifiċi u l-opportunitajiet fil-qasam tal-ekoinnovazzjoni, speċjalment dawk mhux koperti minn politiki aktar ġenerali marbuta mal-innovazzjoni.

L-EcoAP jikkostitwixxi qafas politiku wiesa' li jista' jkun iffinanzjat minn għejun differenti. Mill-2014 sal-2020, is-sors ewlieni ta' sostenn se jkun l-Orizzont 2020. Sorsi oħra jinkludu l-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej bħall-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali, il-programm LIFE għall-ambjent u l-azzjoni għall-klima, COSME u l-politika agrikola komuni. Perċentwal sinifikanti tal-finanzjamenti disponibbli għall-impriżi ekoinnovattivi se jiġi mill-istrumenti ta' finanzjament il-ġodda żviluppati mill-Kummissjoni biex toffrilhom strumenti ta' dejn u ta' ekwità.

F'dawn l-aħħar snin, ħafna mill-għanijiet tal-EcoAP ingħaqdu fil-kunċett tal-ekonomija ċirkolari — ekonomija li titgħallem min-natura fejn ma taħli xejn. L-ekoinnovazzjoni hija kruċjali għat-twassil ta' ħafna aspetti tal-ekonomija ċirkolari: simbjożi industrijali jew ekoloġiji, disinn minn nieqa sa nieqa u mudelli ta' negozju ġodda u innovattivi, eċċ. (Ara wkoll l-Iskeda Informattiva 2.5.6 dwar l-Effiċjenza fl-użu tar-riżorsi u l-Ekonomija Ċirkolari).

IR-RWOL TAL-PARLAMENT EWROPEW

Il-Parlament esprima f'bosta okkażjonijiet is-sostenn tiegħu għall-Pjan ta' azzjoni SCP u l-komponenti tiegħu. Matul ir-reviżjoni tal-2009 tad-Direttiva dwar l-Eko-Disinn, il-

Parlament irnexxielu jsaħħaħ il-kunċett taċ-ċiklu tal-ħajja u, b'mod partikolari, in-nozzjoni ta' effiċjenza tar-riżorsi u tal-materjali. Il-Parlament irnexxielu wkoll jiżgura l-inklużjoni ta' dispożizzjonijiet dettaljati fil-qasam tal-impriżi żgħar u medji u ta' informazzjoni għall-konsumatur. Anki l-estensjoni tal-kamp ta' applikazzjoni tad-direttiva biex tinkludi prodotti "relatati mal-enerġija" kienet sostnuta bil-qawwa mill-Parlament.

Il-Parlament żvolġa rwol sinifikanti fl-introduzzjoni ta' dispożizzjonijiet li jippermettu akkwist aktar ekoloġiku fid-direttivi dwar l-akkwist pubbliku. Fl-aħħar reviżjoni tad-direttivi fil-qasam tal-akkwist pubbliku adottati fl-2014 il-Parlament sostna, fost ħwejjeġ oħra, l-introduzzjoni ta' kriterji ġodda ta' aġġudikazzjoni skont "l-aktar offerta ekonomikament vantaġġuża" (MEAT). Dan se jippermetti lill-awtoritajiet pubbliċi jpoġġu enfasi akbar fuq il-kwalità, il-kunsiderazzjonijiet ta' natura ambjentali, l-aspetti soċjali u l-innovazzjoni, filwaqt li jqisu fl-istess ħin il-prezz u l-kost taċ-ċiklu tal-ħajja tas-suġġetti tal-akkwist.

Fl-24 ta' Jannar 2006, il-Parlament iffirma d-Dikjarazzjoni EMAS, li fiha ta kelmtu li se jiżgura li l-attivitajiet tiegħu jkunu konsistenti mal-aħjar prattiki attwali fil-ġestjoni ambjentali. Fl-2007, kiseb iċ-ċertifikazzjoni ISO 14001.2004 u rċieva r-reġistrazzjoni EMAS. Il-Parlament japplika wkoll akkwist pubbliku ekoloġiku.

L-EcoAP intlaqa' pożittivament mill-Parlament fir-riżoluzzjoni tiegħu tas-17 ta' Ottubru 2013. Il-Parlament enfasizza l-effetti sinerġiċi potenzjali tal-ekoinnovazzjoni għall-ħolqien tal-postijiet tax-xogħol sostenibbli, il-ħarsien tal-ambjent u t-tnaqqis tad-dipendenza ekonomika. Barra minn hekk, ir-riżoluzzjoni tenfasizza n-natura trasversali tal-politika fil-qasam tal-ekoinnovazzjoni u l-bżonn li din tal-aħħar tiġi integrata fis-setturi strateġiċi kollha. F'dan il-kuntest, il-Parlament esprima apprezzament għall-possibilitajiet ta' finanzjament tal-ekoinnovazzjoni fl-ambitu ta' Orizzont 2020, COSME, LIFE u tal-politika agrikola komuni, u enfasizza r-rwol tal-istrumenti finanzjarji emerġenti tal-UE bħala vejikolu għall-inizjattivi emblematiċi "Unjoni ta' Innovazzjoni" u "Ewropa effiċjenti fir-riżorsi" fl-ambitu tal-istrateġija Ewropa 2020.

Waqt in-negozjati dwar il-qafas finanzjarju pluriennali 2014-2020, il-Parlament talab żieda fil-baġit fit-terminu twil tal-UE għall-perjodu fid-dawl tal-objettivi ambizzjużi ddefiniti fl-istrateġija Ewropa 2020 għat-tkabbir sostenibbli u l-impjiegi. Waqt in-negozjati dwar programmi speċifiċi, il-Parlament irnexxielu jżid l-ekoinnovazzjoni fost il-prijoritajiet ta' investiment eleġibbli għall-finanzjament fl-ambitu tal-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali.

Il-Parlament adotta wkoll riżoluzzjoni leġiżlattiva fit-13 ta' Ġunju 2017 dwar is-simplifikazzjoni tat-tikkettar enerġetiku għall-apparat domestiku bi skala minn A sa G, li tippermetti lill-konsumaturi jagħżlu prodotti li jnaqqsu l-konsum tal-enerġija u l-kontijiet tal-enerġija tagħhom.

Fir-riżoluzzjoni tiegħu tal-4 ta' Lulju 2017 dwar ħajja itwal għall-prodotti: benefiċċji għall-konsumaturi u l-kumpaniji, il-Parlament stieden lill-Kummissjoni ttejjeb l-informazzjoni dwar id-durabilità tal-prodotti billi tikkunsidra t-tnedija ta' tikketta Ewropea volontarja li tkopri, b'mod partikolari, id-durabbiltà tal-prodott, il-karatteristiċi tal-ekodisinn, il-possibbiltà ta' aġġornar f'konformità mal-progress tekniku u l-kapaċità ta' tiswija.

F'Ġunju 2017, il-Parlament ippubblika studju dwar l-APE, li jeżamina l-użu u l-opportunitajiet attwali tal-APE fl-UE, fil-kuntest u bħala segwitu għall-pjan ta' azzjoni tal-UE tal-Kummissjoni għall-ekonomija ċirkolari. L-istudju identifika benefiċċji ambjentali għaċ-ċittadini, kif ukoll gwadanji għall-impjiegi u għall-ekonomija ġenerali fil-livell Ewropew. Dan minħabba li fil-pajjiżi Ewropej is-settur pubbliku huwa responsabbli għal aktar minn 25 % tal-impjiegi totali. Kull sena, aktar minn 250 000 awtorità pubblika fl-UE jonfqu madwar 14 % tal-PDG fuq ix-xiri ta' servizzi, xogħlijiet u provvisti. Permezz tal-politiki tal-akkwist tagħhom, l-awtoritajiet pubbliċi jistgħu jikkontribwixxu b'mod sinifikanti għall-ekonomija ċirkolari billi jakkwistaw prodotti u enerġija aktar ekoloġiċi, itejbu l-użu funzjonali u l-użu mill-ġdid, u jinkoraġġixxu riċiklaġġ ta' valur għoli.

Georgios Amanatidis
05/2019